

НЭГДҮГЭЭР ХЭСЭГ

Санамж: Нэгдүгээр хэсэг нь 56 сонгох даалгавартай нийт 80 оноотой. Даалгавар тус бүр 5 сонгох хариулттай. Тэдгээрийн зөвхөн нэг зөв хариултыг сонгож хариултын хуудсанд будаж тэмдэглээрэй. **Хариултын хуудасны заавартай сайтар танилцаарай.** Амжилт хүсье.

1. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 гэдэг нь хүн нийгмийн харилцаанд бие даан оролцох, нийгмийн үйлдлүүдийг хийх чадварыг эзэмших, нийгмээс хүлээж буй шаардлагыг биелүүлэх чадамжтай болох үйл явц юм.
 А. Нийгэмшилтийн адилсал В. Нийгэмшилтийн агент С. Нийгмийн байр суурь
 D. Нийгмийн бүтэц E. Нийгэмшилт

2. “Нэг хэсэг байр суурь нь бусдаас илүү чухал бөгөөд өндөр ур чадварыг шаарддаг, хүмүүсийн сонирхлыг татахын зэрэгцээ илүү хүндлэл хүлээж байдаг” гэж аль онолын ямар эрдэмтэн үзсэн бэ? /1 оноо/
 А. Шүүмжлэлт онол – К.Маркс В. Бүтэц чиг үүргийн онол – Т.Парсонс
 С. Бүтэц чиг үүргийн онол – Э.Дюркгейм D. Бүтэц чиг үүргийн онол – Дэвис, Мур
 E. Индивидуалист онол – Ж.Мид, Ж.Линд

3. Эдийн засгийн институтийн үүрэгт хамаарах ойлголтуудыг сонгоно уу. /1 оноо/
 1. Хэрэгцээт бараа үйлчилгээгээр хангах 2. Нийгмийн эв нэгдлийг тогтоох
 3. Бүлэг болон нийгмийг зохицуулах 4. Боловсон хүчнийг бэлтгэх
 5. Эдийн засгийг тогтвортой байлгах 6. Татварын хэмжээг бууруулах
 А. 1, 2, 4 В. 1, 3, 5 С. 1, 5, 6 D. 2, 5, 6 E. 2, 4, 5

4. Нийгмийн давхраажилтын хэв маягуудын нэг болох “Боолчлол”-ын тухай ойлголтуудын аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаа байгааг олоорой. /1 оноо/

Хэсэг	А	Б	В
1-р хэсэг	Зөвхөн эндогами гэрлэлтийн хэлбэртэй	Албадлагын хөдөлмөрийн харилцаанд тулгуурласан	Нэг нь нөгөөгийнхөө өмч болдог
2-р хэсэг	Байр сууриа өөрчлөх боломж хомс	Түүхийн эртний үед ихэвчлэн байсан	Байр суурь нь угсаа залгамжлах замаар олгогддог

- А. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б В. 1-р хэсэг – В; 2-р хэсэг –Б
 С. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг –А D. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –В
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –А

5. Дараах ойлголтуудаас чанарын судалгаанд аль нь хамаарах вэ? /1 оноо/

1. Цөөн тооны хувьсагч хоорондын хамаарлыг шалгахад анхаарна.
 2. Судлагчдын яриа, үйлдлээс хамаарсан олон тооны хувьсагч байна.
 3. Мэдээлэл цуглуулах үйл явц нэг ижил горимоор явагдана.
 4. Хэмжилт мэдээлэл цуглуулах явцад эсвэл дараа нь хийгдэнэ.
 5. Математик статистикийн аргуудаар шинжилгээ хийнэ.

- А. 1, 4 В. 2, 3 С. 3, 5 D. 4, 5 E. 2, 4

6. Дараах хүснэгтээс нэлэнхүй судалгааны жишээ болон тодорхойлолтыг олно уу. /1 оноо/

Хүснэгт-а		Хүснэгт-б	
1	Хүн ам, орон сууцны тооллого явуулах судалгаа	1	Хувьсагчийг хэмжих, шинжлэх хувь хүн, бүлэг, байгууллага зэргийг хэлнэ.
2	УБ хотын бүх өрхийн ам бүлийн тоо, орлого зэргийг тоогоор илэрхийлнэ.	2	Эх олонлогийг бүхэлд нь хамруулах судалгаа.
3	Нийслэлийн өрхийг судлах бол УБ хотын бүх өрх хамаарна.	3	Судалгаа чиглэж бүх нэгжүүдийг хэлнэ.

A. a-1, b-2 B. a-2, b-2 C. a-3, b-1 D. a-2, b-1 E. a-1, b-3

7. Мэдээлэл цуглуулах аргуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь зөв харгалзуулна уу. /2 оноо/

а) Ганцаарчилсан ярилцлага	1	Баримт бичгээс тодорхой утгын нэгжийг хувьсагчаар сонгон, давтамж, хоорондын хамаарлыг статистик шинжилгээ ашиглан шинжлэх арга.
	2	Судалгаанд оролцогчоос асуулт асуух замаар мэдээлэл цуглуулах арга.
б) Бүлгийн ярилцлага	3	Тодорхой сэдэв, асуудлыг бүлгийн хүрээнд хэлэлцүүлэг өрнүүлэх замаар мэдээлэл цуглуулах арга юм.
с) Ажиглалт	4	Судалгаанд оролцогчдын зан үйл, үйлдэл, зан төлөв, үг яриа, хөдөлгөөн зэргийн талаар тэмдэглэл хөтлөх замаар мэдээлэл цуглуулах арга.
	5	Сонирхож буй хувьсагч хоорондын хамаарлыг илрүүлэхээр зохиомол орчин бүрдүүлэх замаар судлах арга

A. a2, b3, c5 B. a3, b2, c5 C. a2, b3, c4 D. a3, b1, c4 E. a5, b4, c1

8. Ураг төрлийн холбоонд тулгуурлахаа больж, төр үүсэж, бичиг үсэг хэрэглэх болж мөнгөн гүйлгээ ашиглах болсон нийгмийн байгуулал аль нь вэ? /1 оноо/

A. Ан агнуурын нийгэм B. Газар тариалангийн нийгэм
C. Цэцэрлэг аж ахуйн нийгэм D. Аж үйлдвэржсэн нийгэм
E. Аж үйлдвэржсэний дараах нийгэм

9. Т.Билтон нарын тодорхойлсон “Уламжлалт буюу аж үйлдвэржилтээс өмнөх нийгэм”-ийн шинжүүдийг олоорой. /2 оноо/

Уламжлалт буюу аж үйлдвэржилтээс өмнөх нийгэм	1	Шинжлэх ухааны итгэл үнэмшлийн тогтолцоо тэргүүлэх үүрэгтэй.
	2	Хувийн хүсэл зориг гэхээсээ нийгэм-хамт олны зарчимд нийцүүлэн хувь хүн амьдардаг.
	3	Хүний амьдралын үйл ажиллагааны гол талбар нь өрх гэр, гэр бүлийн хүрээ байна.
	4	Нийгэм-хамт олны зарчимд нийцүүлэх гэхээсээ хувийн хүсэл зоригийг хэрэгжүүлэхийг эрхэмлэдэг.
	5	Олон нийтийн байгууллагын хүрээнд олон янзын үүрэг хүлээж, олон талт харилцаа бүхий байна.

A. 4, 5 B. 3, 4 C. 1, 5 D. 2, 3 E. 2, 5

10. Соёлын бүрдэл элементүүдийн нэг болох “Үнэлэмж”-ийн тухай жишээг олоорой. /1 оноо/
 А. Ард Аюушийн хөшөө, Чингис хааны хөшөө
 В. Үлгэр домог, шашин, урлаг, шинжлэх ухаан
 С. Дэг журам, хууль дүрэм, ёс заншил
 D. Тэмдэглэсэн үг, өгүүлбэр, бичвэр, дохио зангаа
 E. Шударга ёс, хүний эрх, эрдэм боловсрол

11. “Үнэлэмжийн баримжаа” гэсэн ойлголтын тухай тайлбарыг олоорой. /1 оноо/
 А. Нийгэмд үйлчилж байдаг хэм хэмжээг эзэмшсэнээс хүмүүс амьдралын чиг баримжаагаа олж авдаг.
 В. Бид аливаа үйл явдал, үзэл санааг дэмжих, буруутгах, шүүмжлэх, магтах зэргээр янз бүрээр үнэлж, дүгнэж байдаг.
 С. Хүмүүс үзэл санаа, итгэл үнэмшил, ёс суртахууны хувьд харилцан адилгүй сонголт хийдэг.
 D. Өмнөх үеийг бүтээсэн нийгэм-соёлын уламжлалыг өвлүүлэх нь нийгмийн оршихуйн үндэс юм.
 E. Зохистой сайхан хувцаслахаас эхлээд муу үйл үйлдэж болохгүй гэх зэрэг өргөн агуулгатай.

12. Сонгодог соёлд хамаарах жишээг олоорой. /1 оноо/

1. Уран зураг	2. Радио, телевиз	3. Поп, хит дуу
4. Ардын дуу, бүжиг	5. Симфони найрал хөгжим	6. Бүжгийн жүжиг

- A. 1, 3, 5 B. 1, 5, 6 C. 1, 2, 4 D. 2, 5, 6 E. 3, 5, 6

13. Соёлын өвийн тухай ойлголтуудын аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаа байгааг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Соёлын өв нь тухайн үндэстний соёлын нэгдмэл байдлыг бий болгодог.	Соёлын өв нь дэлхийн соёлын олон янз байдлыг бий болгодоггүй.
2-р хэсэг	Олон жилийн туршид ихэвчлэн биет өвийг хамгаалахад анхаарч байсан.	Сүүлийн жилүүдэд биет бус өвд анхаарал хандуулах болсон.

- A. 2-р хэсэг – А B. 1-р хэсэг – А C. 2-р хэсэг – Б
 D. 1-р хэсэг – Б E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг - Б

14. Монгол улс “Соёлын үйлдвэрлэл” үндэсний хөтөлбөрийг 2015 онд батлан хэрэгжүүлж эхэлсэн. Энэхүү хөтөлбөрт тусгасан хэсгийг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Соёлын үйлдвэрлэл эрхлэх таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх.	Соёлын салбарт хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх
2-р хэсэг	Орон нутгийн хүн амын амьжиргаа, нийгэм эдийн засгийн хөгжилд үр ашгаа өгөх	Соёлын солилцоонд тулгуурлах

- A. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг - Б B. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А
 C. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А D. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б
 E. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б

15. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 Хүснэгт дэх жишээг ажиглаад, соёлын өөрчлөлтөд нөлөөлөх хүчин зүйлсийн бүдүүвчийг гүйцээгээрэй.

Соёлын өөрчлөлт	1876 онд телефон утас зохион бүтээгдэв.

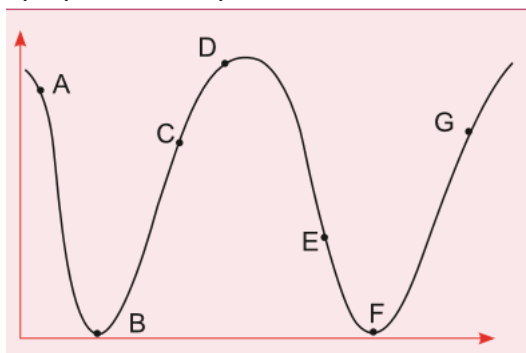
	Дэлхийн дулаарал, байгаль цаг уурын онцлог

- A. Монголчууд шинэ жилийн баяр тэмдэглэх болсон
 B. Зохисгүй хэрэглээ, авлига, гэмт хэрэг ихсэх
 C. Нуур цөөрөм ширгэх, цөлжилт явагдах
 D. Буруу хэвшил, шударга бус явдал ихсэх
 E. Өндөр хэрэглээнд хэт их ач холбогдол өгөх
16. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 Соёлуудын нэгдэн нягтрах үйл явц бидний амьдрал, нийгмийг бүхэлд нь хамардаг. Энэ үзэгдлийг бүхэлд нь гэдэг ойлголтоор илэрхийлдэг.
 A. соёлын даяаршил B. соёлын үйлдвэрлэл C. соёлын адилсал
 D. соёлын дархлаа E. соёлын нэвчилт
17. Соёлын эрх чөлөөний зөрчих хандлагыг сонгоорой. /2 оноо/

Соёлын эрх чөлөөний зөрчих хандлага	1	Амьдралын хэв маягийг үгүйсгэх
	2	Бүх соёлыг ижил тэгш үнэлж, хүндэтгэх
	3	Хувь хүний сонголт хийх бололцоог өргөжүүлэх
	4	Нийгмийн амьдрал дахь оролцоог хязгаарлах
	5	Өөрийн соёлын бүтээн туурвих бололцоог эдлэх

- A. 2, 3 B. 1, 5 C. 1, 4 D. 2, 5 E. 4, 5

18. Дараах тохиолдлыг уншаад “Харь соёлд дасан зохицох үе шат”-ын аль үе шат дээр явж буйг тодорхойлоорой. /2 оноо/
 График №1 /Харь соёлд дасан зохицох үе шат/

Тохиолдол

Баяр МУИС -ыг 2023 онд төгссөн бөгөөд Япон улсад үргэлжлүүлэн суралцахаар болов. 2024 оны 1-р сард Японд очиход тухайн улсын хоол хүнс, орчин зэрэг шинэ зүйлсийг хүлээн авч чадахгүйгээс болж бухимдаж эхэлсэн.

- A. F-үе шат B. E-үе шат C. C-үе шат D. B-үе шат E. A-үе шат

19. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 нь тодорхой хэмжээний мөнгийг тогтоосон хугацааны дараа, зохих хүүтэйгээр эргүүлэн төлөхөө амлаж байгааг баталсан үнэт цаас юм.
 A. Брокер B. Хувьцаа C. Хувьцааны ханш D. Хөрөнгийн бирж E. Бонд

20. Бүтцийн ажилгүйдлийн жишээг олно уу. /1 оноо/
- А. “F” корпорацийн хөрөнгө оруулалт буурсантай холбоотой томоохон уурхай хаагдаж уурхайчид ажлаа алдсан.
 - В. Д-н цалин нь амьдралд хүрэлцэхгүй байгаа тул өөр өндөр цалинтай ажил хайхаар ажлаасаа гарсан.
 - С. А-н нөхөр нийслэлд ажиллахаар томилогдсон тул А нь хотод ирээд хэсэг ажилгүй болсон.
 - Д. Г нь барилга дээр ажилладаг ч өвлийн улиралд ажил нь түр хугацаагаар зогссон тул хугацаагаар ажилгүй байгаа.
 - Е. Д хүссэн ажлаа хийхийн тулд гадаад хэл (Герман, Англи) суралцахаар ажлаас завсардсан.

21. Бизнесийн төлөвлөгөөний бүтэц, үе шатын нэг болох “Санхүүгийн тооцоо” хэсэгт хамаарч буй ойлголтыг олоорой. /1 оноо/

1. Бизнесийн давуу тал	2. Борлуулалтын орлого
3. Бизнесийн хөрөнгө оруулалт	4. Үр ашиг, татвар
5. Бизнесийн хүрэх үр дүн	6. Хэлбэр, байршил

- A. 2, 4 B. 1, 6 C. 3, 5 D. 2, 6 E. 1, 3

22. Хүснэгт дэх мэдээллээс Ф.Хайекын үзэл баримтлалыг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Мөнгөний хэмжээ болон үнийн түвшний хооронд шууд холбоо байхгүй.	Төрийн идэвхтэй оролцоо нь эдийн засагт хор учруулна.
2-р хэсэг	Төрийн оролцоотой нийт эрэлтийг нэмэгдүүлэх ёстой.	Зах зээлийн тогтолцоо нь эдийн засгийн уналтаас өөрийгөө аварч чадахгүй.

- A. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А B. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А
 C. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б D. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – Б

23. 2023 онд Монгол улсын экспорт нь 710 тэрбум төгрөг, импорт нь 620 тэрбум төгрөг байсан бол тус оны МУ-ын гадаад худалдааны тэнцлийг тооцоолно уу. /1 оноо/
- A. -90 B. 90 C. -1330 D. 1330 E. 1240

24. Мөнгөний үндсэн шинжид аль нь хамаарах вэ? /1 оноо/
- A. Хуримтлалын хэрэгсэл B. Төлбөрийн хэрэгсэл C. Өртгийн хэмжүүр
 D. Авч явахад хялбар байх E. Арилжааны буюу гүйлгээний хэрэгсэл

25. Иргэн Б сард 1 сая 500 мянган төгрөгний цалин авдаг. Захирал нь урамшуулал болгон түүний цалинг 200 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэх шийдвэр гаргасан. Гэтэл энэ үед бараа үйлчилгээний үнийн түвшин 12 хувиар өссөн. Энэ тохиолдолд түүний бодит цалин хэд вэ? /2 оноо/
- A. 1,931,818 төгрөг B. 1,539,285 төгрөг C. 1,520,000 төгрөг
 D. 1,339,285 төгрөг E. 1,517,857 төгрөг

26. Хөдөлмөрийн зах зээлд цалингийн түвшин 300 мянган төгрөг болж өсөхөд хөдөлмөрийн нийлүүлэлт 200 нэгж байсан. Энэ үед хөдөлмөрийн эрэлт 400 нэгж байхад ямар үзэгдэл бий болох вэ? /2 оноо/
- A. Ажиллах хүчний хомсдол бий болно (200 нэгжээр буурсан)
 B. Ажиллах хүчний илүүдэл бий болно (200 нэгжээр өснө)
 C. Ажиллах хүчний хомсдол бий болно (300 нэгжээр буурсан)
 D. Ажиллах хүчний илүүдэл бий болно (300 нэгжээр өснө)
 E. Ажиллах хүчний илүүдэл бий болно (600 нэгжээр өссөн)
27. ДНБ-ий өсөлтийг онуудаар харуулж буй хүснэгтийг ажиглаад “Абсолют цэвэр өсөлт” болон “Өсөлтийн хурд”-ыг тооцоолоорой. /2 оноо/

Дараах томъёонуудаас сонгон бодолтыг хийгээрэй.

Y_n -Тухайн оны үзүүлэлт;

Y_{n-1} -Өмнөх оны үзүүлэлт

$$Y_n - Y_{n-1};$$

$$\frac{Y_n}{Y_{n-1}};$$

$$\frac{Y_n}{Y_{n-1}} \times 100\%;$$

$$\frac{Y_n}{Y_{n-1}} \times 100\% - 100\%;$$

Он	Үсгэн тэмдэглэгээ	ДНБ, тэрбум төгрөг	Абсолют цэвэр өсөлт	Өсөлтийн хурд
2022	Y_{2022}	21,900,0	-	-
2023	Y_{2023}	24,800,0	a.....	b.....

- A. a-2,900,0; b-1.13 B. a-113; b-2,900,0 C. a-1.13; b-2,900,0
 D. a-2,900,0; b-13 E. a-2,900,0; b-113
28. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 УИХ нь зохион байгуулалтын хувьд-д хуваагдана.
 A. Хэлэлцүүлэг B. Танхим C. Байнгын хороо D. Хэвлэл мэдээлэл E. Уулзалт
29. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 Манай улс анхдугаар үндсэн хуулиа батлан гаргасан.
 A. 1990 онд B. 1940 онд C. 1960 онд D. 1924 онд E. 1992 онд
30. “Төлөөллийн ардчилал” гэсэн ойлголтыг аль нь илэрхийлж байна вэ? /2 оноо/
 A. Иргэдийн улс төрд оролцох идэвх, сонирхол өсдөг ардчиллын хэлбэр.
 B. Олон түмэн өөрөө өөрийгөө удирдаж, иргэн бүрийг төрийн хэрэгт оролцуулдаг хэлбэр
 C. Аливаа асуудлаар бүх иргэн саналаа илэрхийлэх боломжтой байдаг хэлбэр
 D. Хэн нэгэн хүн хэтэрхий их эрх мэдэл эдлэхээс сэргийлдэг ардчиллын хэлбэр
 E. Албан тушаалтныг сонгож, түүгээр дамжуулж засаглалыг хэрэгжүүлэх хэлбэр
31. 1990 оны дараах төрийн бодлогуудыг сонгоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Хүний эрхийн түгээмэл зарчмуудыг бодитой хэрэгжүүлж эхэлсэн	Үг хэлэх, хэвлэн нийтлэх эрх чөлөөнд хэм хэмжээ тогтоох
2-р хэсэг	Ардчилсан зарчмыг улс төр, үзэл суртлын компани болгож төлөвлөх	Аливаа хэм хэмжээ, эрх чөлөөгөө хяналтгүйгээр хуулийн хүрээнд эдлэх

- A. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – Б
 C. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б
 E. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А

- B. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А
 D. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б

32. Д.Истоны улс төрийн системийн оролтын нэг болох “Бодит дэмжлэг” гэсэн ойлголтыг аль нь илэрхийлж байна вэ? /2 оноо/
 А. Татвар төлөх, төрийн болон цэргийн алба хаших, хууль дүрмийг дагаж мөрдөх
 В. Төрийн бодлогын тодорхой илрэл болсон төрийн хууль тогтоомж, мэдээлэл гэх мэт
 С. Нийгмийн хурцадмал, тогтворгүй байдлыг арилгах гол механизмын үүргийг гүйцэтгэдэг
 D. Улс төрийн систем, түүнийг хүрээлэн байгаа экологи, соёл зэрэг янз бүрийн тулгалтууд
 E. Аль нэг нам, нэр дэвшигчийн төлөө санал өгөх, шийдвэрийг дэмжиж буйгаа илэрхийлэх

33. Мэдээлэл харилцааны дэд системд тохирох өгөгдлийг сонгоно уу /2 оноо/

Мэдээлэл харилцааны дэд систем	1	Улс төрийн системийн бүрдэл хооронд холбоо тогтоох
	2	Хүмүүсийн үйлдэл болон бусад объектын чиг үүргийг тодорхойлдог.
	3	Төр, нам, сонирхлын бүлэг зэрэгтэй хамгийн түрүүнд холбогддог.
	4	Төр болон улс төрийн институтэд мэдээлэл дамжуулах үүрэгтэй.
	5	Хууль тогтоох үйл явцыг тодорхойлж саналаа хэлэх эрхийг тогтооно.

- A. 3, 4 B. 1, 5 C. 1, 4 D. 2, 5 E. 2, 4

34. “Улс төр бол эрх мэдэлд хүрэх, эрх мэдлийг тогтоон барьж байх ба ашиг хонжоо олохын тулд эрх мэдлийг ашигладаг албадлагын арга хэрэгслийн цогц юм” гэж хэн үзсэн бэ? /1 оноо/

- A. Истон B. Макиавелли C. Локк D. Монтесьеке E. Даль

35. Ардчилсан сонгуулийн бүх нийтээр оролцох зарчмыг аль нь илэрхийлж байна вэ? /1 оноо/

- A. Сонгогч бүр ижил тооны санал гаргах эрхтэй бөгөөд санал бүр адил жинтэй байх
 B. Нас, хүйс, яс үндэс, гарал угсаа зэрэг үзэл бодлоос үл шалтгаалан бүгд оролцдог байх
 C. Сонгуулийн үр дүн нь зөвхөн иргэдийн санал хураалтын үр дүнгээр шийдэгддэг байх
 D. Сонгуульд оролцохдоо чөлөөтэй сонголтоо хийн, саналаа чөлөөтэй илэрхийлдэг байх
 E. Сонгогч ямар нэгэн дарамт шахалтгүйгээр өөрийн үзэмжээр саналаа өгдөг байх

36. Улс төрийн намын нийгэмд гүйцэтгэх үүрэгт аль аль нь хамаарах вэ? /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Иргэдийн оролцоог хангах	Төр, эдийн засаг, гэр бүлээс ангид оршино
2-р хэсэг	Бодлогын хэрэгжилтээ тайлагнах, хариуцлага хүлээх	Нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэхэд иргэдийн боломжийг хязгаарлах

- A. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б B. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг - Б
 C. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А D. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б
 E. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А

37. Хувийн эрх ашгийн төлөө бус, бүлгийн буюу нийтийн ашиг сонирхлыг илэрхийлэх зорилгоор иргэдээс сайн дураараа үүсгэн байгуулсан байгууллага, хөдөлгөөнийг юу гэж нэрлэдэг вэ? /1 оноо/

- A. Шахалтын бүлэг B. Улс төрийн нам C. Лобби бүлэг
 D. Сонирхлын бүлэг E. Аномик бүлэг

38. Төр бол “левиафан” юм. Энэ нь дараах эрдэмтдийн хэнийх нь үзэл баримтлал вэ? /1 оноо/

- A. Ж.Руссо B. Л.Актон C. Р.Нозик D. Ж. Локк E. Т.Гоббс

39. Доорх ойлголтуудаас хүний эрхэм чанарт аль нь хаммаарахгүй вэ? /1 оноо/
- А. Хүний эрхэм чанар нь заяагдмал бус шинжтэй.
 - В. Хүний эрхэм чанар нь хүн бүрд адилхан байдаг.
 - С. Хүнээс хүний эрхэм чанарыг нь салгаж болдоггүй.
 - Д. Хүний эрхэм чанарт халдаж болохгүй.
 - Е. Хүний эрхэм чанар нь үл хэмжигдэх үнэт зүйл.

40-42 дугаар даалгаврыг доорх кэйсийг уншиж гүйцэтгээрэй.

Иргэн Б 34 настай бөгөөд “УВ” корпорацид 13 сар тасралтгүй ажиллаж нийгмийн даатгалын шимтгэлийг төлсөн. Б нь удирдлагын хэлтэсийн санаачилгаар амралтын 2 өдөр илүү цагаар ажилласан. Гэвч цалин олгоход илүү цагийн хөлсийг иргэн Б-д олгоогүй. Үүнээс хойш 2 сарын дараа Б ажил дээрээ 1 сарын хугацаанд гурван удаа сахилгын зөрчил давтан гаргажээ.

40. Ажил олгогч нь иргэн Б-г ажлаас чөлөөлөх үндэслэлтэй юу? /1 оноо/
- А. Б хөдөлмөрийн сахилгын зөрчлийг давтан гаргасан тул хөдөлмөрийн харилцааг шууд зогсоож болно.
 - В. Б нь хөдөлмөрийн сахилгын зөрчил гаргасан тул ажил олгогч ажилтанг ажлаас чөлөөлөх үндэслэл гаргах боломжгүй.
 - С. Б нь хөдөлмөрийн сахилгын зөрчлийг ноцтой зөрчөөгүй бол хэдэн ч удаа зөрчил гаргах үндэслэлтэй.
 - Д. Ажил олгогч нь ажилтанг ажлаас чөлөөлөхдөө хөдөлмөрийн тухай хуулийн 53-р зүйлийг баримталж чөлөөлөх ёстой.
 - Е. Ажил олгогч нь ажилтанг ажлаас чөлөөлөхдөө үндсэн тухай хуулийн 16-р зүйлийг баримталж чөлөөлөх ёстой.
41. Иргэн Б-д “УВ” корпораци илүү цагийн хөлсийг олгох ёстой юу? /2 оноо/
- А. Тухайн сарын ажлын бүх өдөр илүү цагаар ажиллавал хөдөлмөрийн тухай хуулийн 53-р зүйлийн 1-д зааснаар илүү цагийн хөлсийг олгох ёстой.
 - В. Удирдлагын хэлтэсийн санаачилгаар илүү цагаар ажилласан тул илүү цагаар ажилласанд тооцдоггүй.
 - С. “УВ” корпораци нь үндэстэн дамнасан корпораци учир илүү цагийн мөнгийг монголын хөдөлмөрийн тухай хуулиар олгодоггүй.
 - Д. Ажил олгогчийн санаачилгаар хэтрүүлэн ажиллахыг илүү цагаар ажилласанд тооцдог тул илүү цагийн хөлс олгох ёстой.
 - Е. 7 хоногт 40 цаг хүртэл ажилласан бол хөдөлмөрийн тухай хуулийн 53-р зүйлийн 1-д зааснаар илүү цагийн хөлсийг олгох ёстой.
42. Хэрвээ иргэн Б нь жирэмсэн байсан бол жирэмсэн болон амаржсаны тэтгэмжийг цалингийн хэдэн хувиар тооцон нийгмийн даатгалын сангаас авах ёстой вэ? /2 оноо/
- А. 10 сарын цалингийн дунджийг 100 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.
 - В. 12 сарын цалингийн дунджийг 70 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.
 - С. 12 сарын цалингийн дунджийг 100 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.
 - Д. 10 сарын цалингийн дунджийг 70 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.
 - Е. 3 сарын цалингийн дунджийг 70 хувиар тооцож 4 сарын цалин авна.

43. Захиргааны актын агуулгын шаардлагад хамааралгүй ойлголтыг олно уу. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Шийдвэрийн хувьд алдаагүй байх	Эрх зүйн хувьд үндэслэлтэй байх
2-р хэсэг	Формаль шаардлагыг хангасан байх	Хаяглагч буюу хандсан этгээдийг зөв сонгосон байх

- A. 2-р хэсгийн Б B. 2-р хэсгийн А C. 1-р хэсгийн А
 D. 1-р хэсгийн Б E. 2-р хэсгийн А, Б

44. Захиргааны шийтгэлд хамаарах жишээнүүдийг сонгоно уу. /2 оноо/

Захиргааны шийтгэл	1	Д замын хөдөлгөөний дүрэм зөрчсөн тул 20 нэгжээр торгуулав.
	2	А ажлаа дараалан тасалж цалингийнхаа 20 хувийг хасуулав.
	3	Н ажил дээрээ согтууруулах ундаа хэрэглэсэн тул ажлаасаа халагдав.
	4	О ёс бус үйлдэл гаргасан тул сануулах арга хэмжээ авхуулав.
	5	А олон нийтийн газар танхайрсан тул баривчлагдав.

- A. 2, 4 B. 1, 4 C. 3, 4 D. 2, 5 E. 1, 5

45. “Ул үндэстэй авч үзэх юм бол эрх гэж байхгүй зөвхөн “өмчлөх эрх” л байдаг гэж хэн үзсэн бэ? /1 оноо/

- A. Ф.Бастиа B. Э.Дюркгейм C. Р.Нозик D. Н.Ротбард E. Т.Гоббс

46. Өмчлөх эрх үүсэх хуульд заасан үндэслэлүүдийг олоорой. /1 оноо/

- A. Эд хөрөнгө нийлж, холилдох, гээгдэл эд хөрөнгийг олж авах
 B. Ирээдүйд эд хөрөнгө худалдах, худалдан авах гэрээ
 C. Авто тээврийн хэрэгслийг зөвшөөрөлгүйгээр авч явах
 D. Нотариатч, улсын бүртгэгч өмчлөлийн эрхийг зөрчих
 E. Алдаатай гүйлгээ, андуурагдсан илгээмж, адуу мал завших

47. Улсын Их Хурлын үйл ажиллагааны тухай ойлголтуудын аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаа байгааг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Хууль тогтоох замаар хүний эрхийг хангах	Хүний эрхийн талаар хууль тогтоомж олон улсын гэрээний биелэлтийг хангах
2-р хэсэг	Эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, засгийн газрын үйл ажиллагаанд хяналт тавих	Хүний эрх зөрчсөн тухай нэхэмжлэлийг хянан шийдвэрлэх

- A. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б B. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – Б
 C. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б D. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А
 E. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А

48. Олон улсын улс төр, эрх зүй, эдийн засаг, соёлын зэрэг олон талт харилцаанд гадаад бодлогоороо дамжуулан оролцох үйл ажиллагааны цар хүрээ, нөлөөллөөр тодорхойлогддог ойлголтыг юу гэж нэрлэдэг вэ? /1 оноо/

- A. Иргэн олон улсын харилцааны оролцогч B. Олон улсын харилцаанд оролцох нөлөө
 C. Олон улсын харилцаанд оролцох үүрэг D. Олон улсын харилцаа
 E. Олон улсын харилцаанд оролцох үйл ажиллагааны чиглэл

49. Олон улсын харилцааны улс бус оролцогчдод аль нь хамаарахгүй вэ? /1 оноо/
 А. Нөлөө бүхий хувь хүн В. Олон улсын байгууллага С. Шашны байгууллага
 D. Бүрэн эрхт улс E. Террорист байгууллага

50. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/
 1991 оны Персийн булангийн үйл явцын талаар дайны талбараас шуурхай мэдээ хүргэснээр дэлхийн улс орнуудад бодит мэдээллийг газар дээрээс нь шууд хүргэх эхлэл болсон.
 А. CCTV В. BBC С. NHK D. SBS E. CNN

51. Дунд улсын тухай мэдээлэл нь аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаагүй байгааг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Олон улсын харилцаанд нөлөө багатай	Хөрш болон бүс нутагтаа баттай нөлөөлдөг
2-р хэсэг	Дэлхийн улсуудын 66 хувийг эзэлдэг	Голчлон тогтвортой эдийн засгийн хөгжилтэй улсууд

- А. 2-р хэсэг –Б ; 1-р хэсэг –Б
 В. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б
 С. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг –А
 D. 2-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –А

52. Аль хэсгийн ямар дараалалд зөөлөн хүчний төрлүүдийг дурдсан байна вэ? /2 оноо/

Хэсэг	А	Б
1-р хэсэг	Бизнес, инноваци	Эдийн засгийн хүч, урамшуулал
2-р хэсэг	Удирдамж	Боловсрол

- А. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б
 В. 2-р хэсэг –Б ; 1-р хэсэг –Б
 С. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг –А
 D. 2-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –Б
 E. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг –А

53. Олон улсын байгууллагыг үйл ажиллагааны цар хүрээний ойлголтуудын аль хэсгийн, ямар дараалалд алдаа байгааг тодорхойлоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А - /Глобал түвшин/	Б - /Бүс нутгийн түвшин/
1-р хэсэг	Олон улсын Гаалийн шүүх	Исламын улсуудын чуулга уулзалт
2-р хэсэг	НҮБ	НАТО

- А. 1-р хэсэг – А; 1-р хэсэг – Б
 В. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг - Б
 С. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – Б
 D. 1-р хэсэг – А; 2-р хэсэг – А
 E. 1-р хэсэг – Б; 2-р хэсэг – А

54. Mazda, Walmart, Emart гэх мэт байгууллагууд нь улс бус оролцогчдын алинд нь хамаарах вэ? /1 оноо/

- А. Олон улсын гэмт хэргийн сүлжээ
 В. Олон улсын байгууллага
 С. Олон улсын төрийн бус байгууллага
 D. Үндэстэн дамнасан корпораци
 E. Олон улсын хэвлэл мэдээллийн сүлжээ

55. Монгол улсын олон улсын хамтын нийгэмлэг дэх үйл ажиллагааны чиглэлийг зөв дараалалд оруулан эрэмбэлнэ үү? /2 оноо/

- a) Хөгжиж буй орнуудтай нийтлэг зорилтын хүрээнд хамтран ажиллах
- b) Хөрш орнуудтайгаа найрсагаар харилцах
- c) НҮБ болон түүний төрөлжсөн байгууллагууд ОУВС, ДБ, АХБ-тай хамтран ажиллах
- d) Өрнө, дорнын өндөр хөгжилтэй гүрнүүдтэй найрсаг харилцаа хөгжүүлэх
- e) Социализмын дараах орнууд, ТУХН-ийн орнуудтай найрсаг харилцаа хөгжүүлэх
- f) Азийн бүс нутгийн улс төр, эдийн засгийн интеграцид оновчтой оролцох

A. 1e,2b,3a,4f,5d,6c
D. 1b,2e,3f,4d,5a,6c

B. 1e,2b,3f,4d,5a,6c
E. 1b,2f,3d,4a,5c,6e

C. 1b,2a,3f,4d,5c,6e

56. Хоёр хөрштэйгөө харилцах зарчмуудад аль нь хамаарахгүй вэ? /1 оноо/

A. Тэнцвэртэй, найрсаг
D. Боловсролын

B. Хамтын ажиллагааны
E. Стратегийн түншлэлийн

C. Олон тулгуурт

ХОЁРДУГААР ХЭСЭГ

Санамж: Хоёрдугаар хэсэг нь 4 даалгавартай нийт 20 оноотой. **Хариултын хуудасны заавартай сайтар танилцаарай.**

2.1. Дараах ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу. /5 оноо/

а) Бурангуй үзэл б) Алагчлал в) Шууд алагчлал г) Шууд бус алагчлал д) Тэгш бус байдал	1	Ижил буюу төстэй нөхцөлд нас, хүйс, үндэс угсаа, шашин шүтлэг зэрэг шинжээр ялгаатай байдалд хүргэсэн үйлдэл
	2	Нэг бүлгийнхний зүгээс нөгөө бүлгээ тодорхойлдог үзэл бодол, хандлага
	3	Аливаа шинжүүдээр нь шууд ялгаагүй ч ямар нэг стандарт, хэм хэмжээ, үйлдэл нь ялгаатай байдалд хүргэсэн үйлдэл
	4	Тодорхой хэв шинжит харилцаа бүхий тэгш бус байдлын тогтолцоо
	5	Эдийн засгийн баялаг, нэр хүнд, эрх мэдэлд хүрэх адил бус боломж бүхий байдал
	6	Нэг бүлэгт давуу боломж олгосон атлаа нөгөөгийнх нь боломжийг хааж буй бодит үйлдэл.

2.2. Дараах ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу.

/5 оноо/

a) Лоббизм b) Аномик бүлэг c) Эвсэл холбооны бүлэг d) Байгуулагдажсан бүлэг e) Эвсэл холбооны бус бүлэг	1	Өөрийн гэсэн тодорхой зорилго, чиглэлд үндэслэгдсэн зохион байгуулалттай бүлэг
	2	Зохион байгуулалтгүй боловч аномик бүлгээс ялгаатай нь хүмүүс голдуу яс үндэс, арьс өнгө зэрэг нийтлэгээрээ хамрагддаг.
	3	Цэрэг зэвсэглэл, арми, сүм хийд зэрэг субъектийн шууд удирдлаган дор зохион байгуулалттай үүсгэн байгуулдаг.
	4	Тодорхой зохион байгуулалтгүй хэсэг бөөн хүмүүсийн цугларалт, бослого, үймээн
	5	Хувийн эрх ашгийн төлөө бус, нийтийн ашиг сонирхлыг илэрхийлэх зорилгоор иргэдээс сайн дураараа үүсгэн байгуулсан байгууллага
	6	Онцгой ашиг сонирхлоо хэрэгжүүлэх зорилгоор төрийн байгууллагуудад зорилго, чиглэл бүхий нөлөө үзүүлэх

2.3. Дараах ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу.

/5 оноо/

a) Өргөдөл b) Гомдол c) Хүсэлт d) Нэхэмжлэл e) Захиргааны акт	1	Өөрт болон бусдад тулгарч буй асуудлыг шийдвэрлүүлэх тухай захиргааны байгууллагад хандаж буй баримт.
	2	Иргэдийн хоорондын эд хөрөнгийн ба эд хөрөнгийн бус амины шинжтэй харилцаа.
	3	Эд хөрөнгийн болон эд хөрөнгийн бус баялагтай холбоотой анхан шатны шүүхээр дамжуулан эрх зөрчигчид тавьж буй шаардлага.
	4	Захиргааны байгууллагын буруугаас иргэн, хуулийн этгээдийн эрх нь зөрчигдөж, зөрчигдсөн эрхээ сэргээлгэхээр гаргасан хүсэлт.
	5	Нийтийн ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор захиргааны байгууллага, албан тушаалтнаас гаргасан шийдвэр.
	6	Тодорхой ажиллагааг эхлүүлэх, эсвэл дуусгавар болгох тухай захиргааны байгууллагад гаргасан хүсэлт.

2.4. Дараах ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу.

/5 оноо/

a) Олон тулгуурт байх b) Прагматик байх c) Тэнцвэртэй байх d) Үндэсний эрх ашигт нийцсэн байх e) Улс бус оролцогч	1	Гадаад харилцаа, хамтын ажиллагаандаа нөөц бололцоог аль болох бүрэн дайчлан зохион байгуулах явдал юм.
	2	Үндэсний язгуур ашиг сонирхлыг сахин хамгаалсан үндэсний хөгжлийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэхэд үйлчилнэ.
	3	Хувийн сайн дурын үндсэн дээр бий болсон, үүрэг даалгаварт чиглэсэн олон нийтийн байгууллага юм.
	4	Засгийн газрын оролцоо, дэмжлэггүйгээр улс, үндэстэн дамнасан үйл ажиллагаа явуулдаг глобал түвшний оролцогчид.
	5	Стратегийн ач холбогдол бүхий гүрнүүдийн монгол дахь эдийн засгийн болон бусад сонирхлыг тэнцвэржүүлэхэд чиглэнэ.
	6	Олон улс оронтой хамтран ажиллах, нөгөө талаас гадаад харилцааг аль болох олон хэлбэрээр явуулахад оршино.

